

Reformulació del paper de les regions a la societat del coneixement.

Juha Kaskinen

Finland Future Research Centre

La prospectiva com a eina de les regions europees

Avui podem considerar que, tant per als territoris com per a les empreses, l'avantatge competitiu ja no rau únicament en poder disposar d'informació –donada la seva abundància– sinó en la capacitat d'utilitzar-la, processar-la, interpretar-la i assimilar-la.

Juntament amb els d'altres entitats, els estudis de la Direcció General d'Empresa de la Comissió Europea i, més especialment els del grup d'alt nivell sobre economia intangible, han subratllat la insuficiència dels conceptes econòmics tradicionals en el camp de les finances i la gestió a l'hora de tractar amb valors intangibles.

El principal objectiu d'aquesta recomanació és la investigació per al desenvolupament de noves bases lògiques, noves formes de competitivitat pel que fa a les regions del coneixement. Ho podem concretar en:

- L'estudi en profunditat del significat de la competitivitat regional i com mesurar-la porten a una sèrie de nous temes que plantegen dubtes sobre els indicadors actuals.
- L'actualització dels principis, els instruments i els indicadors guiats per la mesura dels factors intangibles, que d'ara endavant impregnaran tots els dominis de desenvolupament territorial (aptituds, experiència, *know-how*, patrimoni cognitiu, celebritat, ètica, desenvolupament sostenible, etc.), conjuntament amb altres enfocaments internacionals o territoris com el SOFI (*State of the Future Index*, índex d'estat del futur), aprofundeixen el concepte de competitivitat en la societat del coneixement.

- La identificació dels indicadors reals per mesurar el desenvolupament partint d'un afer d'especialistes per esdevenir un enfocament més centrat en la ciutadania i el desenvolupament més sostenible.

Prospectiva

Som del parer que la prospectiva té capacitat per funcionar com una espècie de metaeina per al desenvolupament regional del futur. Hi ha tres motius principals en els quals ens basem per afirmar-ho. En primer lloc, la prospectiva és integrativa. Els processos de prospectiva són flexibles i poden comprendre la recopilació d'informació, l'avaluació de la competitivitat, la traducció en possibles passes i el desenvolupament de possibles plans d'actuació dins d'una estructura. En segon lloc, la prospectiva va acompanyada d'un enfocament social –quelcom absolutament necessari en el marc intel·lectual actual, si tenim en compte el gir cap a la perspectiva emergent de les regions del coneixement destacades anteriorment. I en tercer lloc, la prospectiva pot actuar com a agent d'interconnexió neutre, tot fent confluïr diversos actors i resolent la tensió generant una orientació de cara al futur. Per aquests tres motius, pensem que caldria aplicar la prospectiva més àmpliament en el desenvolupament regional. I per a fer-ho, s'hauria de fer especial atenció a les tres qüestions següents:

- 1.) Combinar la prospectiva amb altres enfocaments. Hi ha molts instruments per fer polítiques regionals i cada any se'n desenvolupen de nous. Cal combinar aquesta diversificació amb esforços d'integració com-

plementaris. Pensem que val la pena explorar la integració de tècniques de prospectiva amb altres enfocaments que s'utilitzen en el desenvolupament regional. Un exemple de mètode amb un esperit anàleg al de la prospectiva és l'enfocament de planificació estratègica que es va utilitzar als anys 90 en el context del projecte IBA a la regió del Ruhr (part del qual pertany a l'administració del districte de Düsseldorf). Una mostra d'un projecte que intenta combinar la integració de la prospectiva amb altres mètodes és el projecte RegStrat que va fundar la Unió Europea i que tenia com a finalitat combinar el pronòstic tecnològic, la prospectiva, les tècniques de referència i altres eines, en un context regional.

2.) Utilitzar la prospectiva de manera continuada i tenint en ment un propòsit ben clar. Les tècniques de prospectiva són realment útils només si s'apliquen en un procés continu de llarga durada. L'exercici de la prospectiva no hauria de ser un esdeveniment puntual, sinó que hauria de formar part de processos de canvi sistemàtics i continus dins de les regions. Alhora, qualsevol exercici de prospectiva hauria de tenir una objectiu clar. Pensem que és de vital importància que la prospectiva vagi estretament lligada a processos de presa de decisions dins de les regions

i a les decisions que les regions han de prendre avui en dia.

3.) Fer servir la prospectiva per a assenyalar i possiblement canviar, les actituds de les regions. Una característica de les regions del coneixement és que les actituds esdevenen allò més important. Pensem que les tècniques de prospectiva poden ser útils en aquest context: fer servir la prospectiva per a assenyalar i comprendre les actituds dominants dins de les regions i utilitzar tècniques de prospectiva en un procés social de canvi d'actituds allà on sembli necessari.

Comportament i canvi cultural

El projecte SPIDER⁹ s'ha centrat en una nova interpretació de la competitivitat regional dins de la Societat del Coneixement. Malgrat tot, en l'estudi s'ha destacat la importància d'anar més enllà i analitzar fins a quin punt totes les categories d'actors, individus, empreses, administracions, universitats, càrrecs directius, etc., de les regions estan interessats en la Societat del Coneixement i adapten de manera concreta el seu comportament quotidià i a llarg termini d'acord amb les noves qüestions que sorgeixen en un macronivell.

9. L'objectiu fonamental de SPIDER, *Increasing regional competitiveness through futures research methods*, era augmentar el potencial de les forces intrínseques de les regions. El projecte se centrava en l'exploració del potencial de futur de camps emergents d'activitat econòmica a les tres regions que participaven en el projecte, que han estat: Sud-est de Finlàndia (Finlàndia); Valònia (Bèlgica); Districte de Düsseldorf (Alemanya)